

היום נלמד בעזרת ה':

ברכות דף כח

למדנו במשנה לעיל שלדעת חכמים תפילת מוסף זמנה כל היום, למרות זאת מי שמאחר את מוסף לאחר שבע שעות נקרא פושע. ועליו נאמר הפסוק בצפניה "נוֹגֵי מְמוּעַד אֶסְפְּתִי מִמָּקַד קִיּוֹ" - שבר יהיה להם על שאחרו את זמני המועדים.

אמר רבי יוחנן: היו לפניו תפילות מנחה ומוסף (ראה לעיל בדף כז), ההלכה היא שמתפלל מנחה ואח"כ מוסף.

הגמרא מביאה מעשה בהקשר לכך: כשרבי זירא נחלש מחמת לימודו, אמר: אלך ואשב בפתח ביתו של רבי נתן בר טובי כדי לעמוד בפני החכמים היוצאים משם, ואקבל שכר מצוה. כשיצא רבי נתן בר טובי אמר לרבי זירא, שרבי יוחנן פסק שההלכה שמתפלל מנחה ואח"כ מוסף. רבי זירא חזר על הלכה זו 40 פעם (הגמרא מסבירה מדוע).

האם מותר לאכול לפני תפילת מוסף ומנחה?

משנה: רבי נחוניא בן הקנה היה מתפלל תפילה קצרה בכניסתו לבית המדרש - שלא יארע דבר תקלה על ידו, וביציאתו מבית המדרש היה מודה על חלקו - שהוא מיושבי בית המדרש.

הגמרא מפרטת את תפילתו של רבי נחוניא בן הקנה.

מעשה ברבי אליעזר שהיה חולה ונכנסו תלמידיו לבקרו, ובקשו ממנו שילמדם אורחות חיים כדי שיזכו לחיי העולם הבא.

מעשה ברבי יוחנן שבכה לפני פטירתו, ובירך את תלמידיו ש'יהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם' - שהרי אדם עובר עבירה בסתר מפחד שלא יראו אותו בני אדם, ולא מפחד מכך שהקב"ה רואה אותו.

משנה: מחלוקת תנאים האם צריך להתפלל 'שמונה עשרה' או 'מעין שמונה עשרה' (= יבואר בגמרא לקמן).

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

העושה תפילתו "קבע" (= כמו חוב קבוע שמוטל עליו, ומחכה לפרוק אותו מעליו) אין תפילתו תחנונים (= לא נושאת חן בעיני הקב"ה).

ההולך במקום סכנה מתפלל תפילה קצרה.

היה רוכב על החמור והגיע זמן תפילה, ירד מהחמור ויתפלל. ואם לא יכול לרדת, יסובב את פניו לכיוון ירושלים. ואם לא יכול לסובב פניו, או שהיה על ספינה או אסדא (= רפסודה), יכוין את ליבו כנגד בית קדש הקדשים.

גמרא: הגמרא מבארת כנגד מה תיקנו 18 ברכות (= תפילת שמונה עשרה).

הגמרא מקשה למה נקראת תפילת 'שמונה עשרה' והרי יש בה תשע עשרה ברכות? ומתרצת שאת 'ברכת המינים' תיקנו ביבנה (= זמן רב לאחר שתיקנו אנשי כנסת הגדולה את תפילת 'שמונה עשרה').

במקומות שצריך לכרוע ב'שמונה עשרה' - לדעת רבי יהושע בן לוי יכרע עד שיתפקקו כל החוליות שבשדרה (= שיראו הקשרים של החוליות). לדעת עולא יכרע עד שיהיו שני קמטים כנגד ליבו, וביניהם בשר ברוחב איסר. לדעת רבי חנינא אם יש לו צער לכרוע, די לו שינענע ראשו (בצורה כזו שיהיה ניכר שחפץ לכרוע אך אינו יכול).

מושגים בדף

תמני סרי: שמונה עשרה. **תססרי:** תשע עשרה. **ברכת המינים:** 'ולמלשינים אל תהי תקוה' / 'למינים ולמלשינים אל תהי תקוה'. **כתב הרמב"ם בהל' תפילה:** 'בימי רבן גמליאל רבו האפיקורוסין בישראל והיו מצרים לישראל ומסיתין אותן לשוב מאחרי השם. וכיון שראה שזו גדולה מכל צרכי בני אדם, עמד הוא ובית דינו והתקין ברכה אחת שתהיה בה שאלה מלפני השם לאבד האפיקורוסין, וקבע אותה בתפלה כדי שתהיה ערוכה בפי הכל. נמצאו כל הברכות שבתפלה תשע עשרה ברכות". וברש"י שנדפס לפני הצנזורה מובא שברכה זו נתקנה קרוב לתרבותו של ישו הנוצרי שלמדו להפך דברי אלוקים חיים.